

Františkovo slovo

č.184



Svatý otec udělil biřmování těžce postižené dívce

Papež: Nepřibližovat se k ďáblu, i když je už odsouzen

Křest – znovuzrození

Loppiano, otevřené město - Petrův nástupce v citadele Hnutí fokoláre

výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

Svatý otec udělil biřmování těžce postižené dívce

Řím. Farnost je domem radosti, zdůraznil papež František při návštěvě v římské farnosti Nejsvětější svátosti na římském předměstí Tor de 'Schiavi. Svátý otec spontánně odpovídal na otázky, setkal se s nemocnými a starými lidmi, vyzpovídal tři matky prožívající velmi bolestné události a posvětil „Dům radosti“. Centrálním bodem návštěvy byla nedělní eucharisti, při které udělil svátost biřmování.

Rodiče, najděte si čas pro děti

Podle nepsané tradice Františkových setkání v římských farnostech začala i tentokrát papežská návštěva spontánním rozhovorem s dětmi. Hned na začátek promluvil Mauro, otec tří dětí žijící v církevně neregulárním svazku. Zdůraznil, že navzdory situaci byli ve farnosti přijati jako v rodině a setkávají se s dobrým zacházením. Se znepokojením se ptal papeže, co dělat proto, aby rodiče věnovali svým dětem více času. Svátý otec přitakal, že jde o bolestný problém současného světa, v němž práce činí z lidí nevolníky. Zdůraznil, že navzdory objektivním obtížím je důležité děti doprovázet. „Velké hodnoty života a víry předáváme jedině v dialektu rodiny, v dialektu rodinného domu. Pokud se dítěti nedostává „vitamínu rodinných vztahů“ stává se slabé,“ řekl František. Dodal také, že když zpovídá rodiče malých dětí, ptá se jich, zda si s dětmi hrají. „Umět ztrácet čas se svými dětmi, to je dialekt lásky, který dovoluje předávat nejdůležitější hodnoty,“ zdůraznil papež.

Evangelium se hlásá blízkostí

Otázku „na tělo“ neváhala položit Simona z farní mládežnické skupiny. Zeptala se Františka, jaktože papež, biskupové a kněží mluví o své lásce k mladým, a přitom je nedokáží udržet v Boží blízkosti. Vyprávěla také o své osobní zkušenosti. Od chození do kostela ji odrazovalo negativní svědectví věřících a chladné přijetí, s jakým se setkávala, když se k nim pokoušela přiblížit. Svátý otec v odpovědi zdůraznil, že farnost musí být rodinou. „Všichni pastýři bez výjimky by se měli vyznačovat postojem blízkosti. Ježíš je Bohem blízkým člověku. Evangelium se nehlásá slovy, nýbrž blízkostí,“ říkal František. „Bez blízkosti je farnost chladná, může být funkční, ale její srdce je nemocné,“ zdůraznil papež.

Děti, modlete se za rodiče

Patnáctiletá Beatrice, která před dvěma lety přišla o otce a našla velkou oporu právě ve farnosti, se ptala, jak přivést do církve své vrstevníky, kteří považují víru za nudnou. František se smíchem konstatoval, že možná nejsou daleko od pravdy, když vidí smrtelně vážné kněze, biskupy a laiky s pohřební tváří. „Jsou to dobří lidé, ale schází jim svoboda, jakou dává evangelium. Evangelium vždycky přináší radost a dává svobodu,“ zdůraznil. Jak dodal, osvědčenou metodou, která přitahuje, je svědectví života. „Když tvoji vrstevníci uvidí skutečnou radost, začnou se zamýšlet. Radost přitahuje. Podmínkou života z evangelia je radost,“ řekl František. Na závěr pak zažertoval s farníky o tom, aby po ránu nepili kávu s octem, nýbrž s mlékem.

Poslední otázku položil papeži desetiletý Mattia. Spíš než dotazem byla prosbou o modlitbu za jeho nemocnou maminku, kterou čeká operace. František využil situace ke krátké katechezi o významu modlitby v rodině. Zeptal se dětí, zda se modlí za své rodiče. „Modlitba pomáhá rodině v růstu. Každý den se krátce pomodlete za rodiče, protože oni se za své děti jistě modlí. A když se objeví problém, chce to prostě více modlitby,“ řekl papež.

Dům radosti pro postižené

Následně se Svatý otec setkal s nemocnými a s lidmi v pokročilém věku. Vyzpovídal také tři matky, které procházejí bolestnou životní etapou a vysvětlil *Dům radosti*. Tato část návštěvy se odehrála mimo světla reflektorů a bez přítomnosti kamer. *Dům radosti* je charitním domem, který vznikl jako odpověď na otázku, kterou matky postižených dětí položily před několika lety místnímu knězi: Co se stane s našimi dětmi, až my odejdeme. P. Maurizio Mirilli přiznává, že předložil tuto otázku v modlitbě Bohu. A když se po čase účastnil duchovních cvičení vedených předsedou *Caritas Internationalis*, kardinálem Taglem, zarezovala v něm slova, že máme dokonce i strhávat střechy svých domů, abychom udělali místo pro ty, kdo potřebují Krista. Po tomto zážitku se otec Mirilli rozhodl přestavět půdu fary. Dnes v tomto *Domě radosti* žije sedm postižených lidí, kterým pomáhají dvě řeholní sestry a jedna laická pečovatelka.

Mimořádné biřmování

Jádrum apoštolské návštěvy byla nedělní eucharistie. Svatý otec pronesl spatra homilii, ve které zdůraznil, že Ježíšova výzva „zůstaňte v mé lásce“ je určena každému z nás. „Každý ať se ptá, zda skutečně setrvává v Pánově lásce, nebo zda hledá jiný způsob života a zábavu,“ vybízel František. Připomněl, že pravá láska není ta, která se ukazuje televizních seriálech, nýbrž znamená přijetí odpovědnosti za druhého člověka, prokazuje se každodenní prací. „Lásku vidíme v činech, nikoli ve slovech. Láska je konkrétní,“ řekl papež. Poukázal přitom právě na farní *Dům radosti*. „Mohli bychom ho nazývat také „domem lásky“, protože vaše farnost na sebe vzala konkrétní odpovědnost za trpící,“ zdůraznil.

Během liturgie udělil Svatý otec svátost biřmování jedenáctileté Maye a její matce Paole. Byl to mimořádně silný okamžik papežské návštěvy. Děvče trpí mitochondriálním onemocněním podobným tomu, jakým trpěl Alfie Evans. Svátost přijala na elektrickém invalidním vozíku, který je jejím nerozlučným průvodcem. „Chtěli jsme tímto způsobem ukázat, že nemocným je třeba pomáhat a nikoli jim brát život. Maya je těžce postižená, ale žije zahrnutá péčí a láskou svých nejbližších,“ zdůraznil P. Mirilli, farář od kostela Nejsvětější svátosti v římské čtvrti Tor de 'Schiavi, kam se papež František včera vypravil na návštěvu.

Kázání z Domu sv. Marty

8.5.2018

Papež: Nepřibližovat se k ďáblu, i když je už odsouzen

Vatikán. „K ďáblu se nesmíme přibližovat, ani s ním vést dialog. Je sice přemožen, ale je nebezpečný, protože svádí a jako vzteklý pes pokouše každého, kdo jej pohladí – řekl papež František v homilii při ranní mši v kapli Domu sv. Marty. Kázal dnes o tom, jak se chránit před šalbami Zlého.

Podnět si vzal z dnešního evangelia (*Jan 16,5-11*), ve kterém Ježíš mluví o seslání Ducha svatého, který »usvědčí svět ze soudu: že vládce tohoto světa je už odsouzen«. „Mohli bychom říci, že vládce tohoto světa čili ďábel umírá. V každém případě je odsouzen, ale je to svůdce, a my se, bohužel, rádi necháváme klamat“ – konstatoval Petrův nástupce.

„Ďábel má tuto schopnost, je schopen svádět. Proto je těžké pochopit, že je poražen, neboť se prezentuje se značnou mocí. Slíbí ti spoustu věcí, obdaruje tě překrásně zabalenými dary, ale nevíš, co je uvnitř. Obal je však hezký. Svádí nás takovýmto balíčkem, aniž by nám dal spatřit, co je v něm. Dovede své návrhy předkládat naší marnivosti a zvědavosti.“

Lovci říkají – pokračoval papež – že není radno přibližovat se k umírajícímu krokodýlovi, protože ještě dovede zabít jediným úderem ocaš. Podobně nebezpečný je ďábel. Všechny jeho návrhy jsou lež a my pošetilci jim věříme. Ďábel je obrovský lhář, otec lži. Umí dobře mluvit, umně opěvuje, aby obelhal. Je poražený, ale předstírá, že vítězí. Jeho světlo oslňuje jako ohňostroj, ale pomíjí a hasne. Avšak Pánovo světlo je mírné a nepomíjívé.

Ďábel – řekl dále papež – nás svádí, dovede se dotknout naší marnivosti a zvědavosti, a my na všechno naletíme, podlehneme pokušení. Ačkoli poražený, je tedy nebezpečný. Před ďáblem se musíme mít na pozoru,“ poznamenal papež a vybídl k bdělosti, modlitbě a půstu. Jen takto, jak doporučuje Ježíš, se přemáhá pokušení. „Zásadní je nepřibližovat se k ďáblu, protože je jako vzteklý a rozzuřený pes, který je sice přivázan, ale není radno jej hladit, protože kouše.“

„Pokud vím, že se duchovně přibližuji k onomu myšlení, oné vůli a přikláním se tam či onam, přibližuji se vzteklému, uvázanému psu. Prosím, nedělejte to! Někdo řekne: »Mám těžké zranění...« - Kdo ti je udělal? »Pes.« - A byl uvázan? - »Ano, šel jsem jej pohladit«. - Máš tedy, cos chtěl. - Nikdy se nepřibližujme proto, že je uvázan. Nechme jej uvázaného tam.“

Musíme se vyvarovat vedení dialogu s ďáblem, což však neučinila Eva, která se domnívala, že je velká teoložka, a padla. Ježíš si tak nepočíná. Na poušti odpovídá pokušiteli Božím Slovem. Vyhání demony, někdy se jich zeptá na jméno, ale nevede s nimi dialog. S ďáblem se dialog nevede, protože jinak nás přemůže. Je inteligentnější než my. Předstírá, že je andělem světla, ale je andělem tmy, andělem smrti“ – upozorňoval papež.

„Je odsouzený, poražený, spoutaný a dokonává, ale je schopen vraždit. My se máme modlit, činit pokání, nepřibližovat se k němu a nevést s ním dialog. A nakonec jít za matkou, jako děti. Když mají děti strach, jdou za maminkou... například, když mají zlé sny. Jdeme za Madonou, Ona nás střeží. Církevní otcové, zvláště ruští mystici říkají, že v duchovních zmatcích je třeba se utíkat pod plášť Matky Boží. Jdeme za Matkou. Ona kéž nám pomáhá v tomto boji proti poraženému, připoutanému psu, abychom zvítězili.“

Kázal papež František při ranní mši v kapli Domu sv. Marty.

Generální audience

9.5.2018

Křest – znovuzrození

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Katecheze o svátosti křtu nás dnes přivádí k posvátnému obmytí vodou provázenému invokací Nejsvětější Trojice. Jde o ústřední obřad, který ponořuje do Kristova velikonočního tajemství (srov. KKC, 1239). Smysl tohoto gesta ukazuje svatý Pavel křesťanům v Římě nejprve otázkou: „Copak nevíte, že jsme byli křtem [...] ponořeni do Kristovy smrti?“, a vzápětí sám odpovídá: „Tím křestním ponořením do jeho smrti byli jsme spolu s ním pohřbeni. A jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých [...], tak i my teď musíme žít novým životem“ (Řím 6,3-4). Křest nám otevírá bránu ke vzkříšenému životu. Nikoli k životu světskému, k životu podle Ježíše.

Křtitelnice je místem, kde se uskutečňuje Kristova Pascha! Je pohřben starý člověk se svými klamnými choutkami (srov. Ef 4,22), aby se zrodilo nové stvoření; to staré pomínulo a nastoupilo nové (2 Kor 5,17). V katechezích připisovaných svatému Cyrilovi Jeruzalémskému, který pokřtěným vysvětluje, co se s nimi stalo skrze křestní vodu, je tento krásný výraz: „V téže chvíli jste umírali a rodili se, a ta spasitelná voda byla pro vás hrobem i matkou“ (Mystagogické katecheze 2,4, Refugium, Velehrad 1997, str.40). Znovuzrození nového člověka vyžaduje, aby se člověk zkažený hříchem obrátil v prach. Přirovnání křtitelnice ke hrobu a mateřskému lůnu velice pronikavě vyjadřuje velkolepost toho, k čemu dochází jednoduchými gesty křtu. Rád bych v této souvislosti citoval slova připisovaná papeži Sixtu III., která jsou vytesána ve starověkém římském baptisteriu na Lateránu: „*Virgineo fetu genitrix Ecclesia natos, quos spirante Deo concipit amne parit. Caelorum regnum sperate hoc fonte renati* – Matka církve panensky rodí skrze vodu děti, jež počala působením Boha. Doufejte v nebeské království vy, kdo jste zde byli znovu zrozeni.“ Krásné! Církev nám dává znovuzrození. Církev je lůno i naše matka skrze křest.

Naši rodiče nás zrodili k pozemskému životu, církev nás křtem znovuzrodila k životu věčnému. Stali jsme se syny v Synu, v Ježíši (srov. *Řím 8,15; Gal 4,5-7*). Také nad každým z nás, znovuzrozenými z vody a z Ducha svatého, dává nebeský Otec s nekonečnou láskou zaznít svému hlasu, který praví: „Ty jsi můj milovaný Syn“ (srov. *Mt 3,17*). Tento otcovský hlas nelze vnímat sluchem, ale může jej slyšet věřící srdce, provází nás po celý život a nikdy nás neopustí. Celý život slyšíme tento Boží hlas, který nám říká: „Ty jsi můj milovaný syn, má milovaná dcera“. Bůh nás má velice rád, jako otec, a neopouští nás, a to od chvíle křtu. Navždy jsme znovuzrozené Boží děti! Křest se totiž neopakuje, protože vtiskuje *nesmazatelnou duchovní pečeť*: „Toto znamení nesmaže žádný hřích, i když hřích zabraňuje, aby křest přinášel ovoce spásy“ (*KKC, 1272*). Křestní pečeť nikdy nepomine. [Někdo může říci:] »Ale otče, když se někdo stane lotrem - jako u těch nejvíce známých - a dopouští se vražd a nespravedlností, tak pečeť nezmizí?« Ne. Boží dítě, kterým je ten dotyčný, tak činí ke svému zahanbení, ale pečeť nemizí. On zůstává nadále Božím dítětem, i když jde proti Bohu, protože Bůh se nikdy nezříká svých dětí. Vyjádřil jsem se srozumitelně? Bůh se nikdy nezříká svých dětí. Zopakujeme to všichni společně? »Bůh se nikdy nezříká svých dětí« (*lidé opakují*). Trochu silněji, já jsem hluchý anebo jsem nerozuměl (*lidé opakují hlasitěji*;) Bůh se nikdy nezříká svých dětí. Ano, to je správně.

Přivtělení ke Kristu křtem jsou tedy pokřtění připodobněni „prvnímu z mnoha bratří“ (*Řím 8,29*). Působením Ducha svatého křest očišťuje, posvěcuje a ospravedlňuje, aby v Kristu utvořil z mnohých jediné tělo (srov. *1 Kor 6,11; 12,13*). *Pomazání křížem* „vyjadřuje královské kněžství pokřtěného a jeho připojení k Božímu lidu“ (*Křestní obřady malých dětí, Úvod 18,3*). Proto kněz pomazává posvátným křížem hlavu každého pokřtěného po pronesení slov, vysvětlujících smysl tohoto úkonu: „Všemohoucí Bůh tě vysvobodil z hříchu, dal ti život z vody a z Ducha svatého, přijal tě do společenství svého lidu. A jako pomazal svého Syna, našeho Pána Ježíše Krista, na kněze, proroka a krále, označuje posvátným olejem i tebe, neboť patříš ke Kristu na věky“ (*tamt., 98*).

Bratři a sestry, tady spočívá celé křesťanské povolání: žít ve spojení s Kristem ve svaté církvi, mít účast na témže posvěcení, plnit totéž misijní poslání v tomto světě a přinášet trvalé plody. Veškerý Boží lid oživovaný jediným Duchem má totiž účast na poslání Ježíše Krista, který je Knězem, Králem a Prorokem a nese odpovědnost za poslání a službu, jež z toho plynou (srov. *KKC, 783-786*). Co znamená mít účast na královském a prorockém kněžství Krista? Znamená to přinášet sami sebe v oběť Bohu milou (srov. *Řím 12,1*), dosvědčovat Jej životem víry a lásky (srov. *Lumen gentium, 12*) a dávat se do služeb druhým podle příkladu Pána Ježíše (srov. *Mt 20,25-28; Jan 13,13-17*).

10.5.2018

Loppiano, otevřené město - Petrův nástupce v citadele Hnutí fokoláre

Loppiano. Padesátileté dějiny, do kterých se poprvé vepsala dvouhodinová návštěva Petrova nástupce. Tento historický okamžik dnes dopoledne prožívalo v Loppianu, citadele Hnutí fokoláre, více než sedm tisíc lidí, včetně necelé tisícovky obyvatel městečka, kteří pocházejí ze 65 států. Byl mezi nimi i olomoucký pomocný biskup Antonín Basler.

„Město na hoře, město žitého evangelia, město dialogu, město Mariino“, těmito a jinými tituly označovala Loppiano zakladatelka Hnutí fokoláre, Boží služebnice Chiara Lubichová. Zatímco název laického ekumenického hnutí se odvozuje od rodinného stylu života v malých základních jednotkách, zvaných podle rodinného krbu právě „fokoláre“, oficiální jméno v rámci katolické církve zní Dílo Mariino. A Mariapoli, tedy Města Mariina, se nazývala také první poválečná letní setkání hnutí, kde jediným zákonem byla vzájemná láska podle Ježíšova nového přikázání: „Milujte se, jak jsem já miloval vás“ (*Jan 15,12*). Z nich se později vyvinuly takzvané stálé Mariapoli, kterých je dnes na všech pěti světadílech rozseto celkem čtyřadvacet.

„Chiara Lubichová si vždy přála, aby se tato městečka stávala laboratoří mezilidského soužití, skicou sjednoceného světa, svědectvím o tom, jak by mohla vypadat společnost, pokud by se zakládala na evangelní vzájemné lásce“.

vysvětlila papeži Františkovi dnešní prezidentka hnutí, **Maria Voce**. Loppiano, neboli Mariapoli Renata (podle zasvěcené laičky, fokolarínky Renaty Borlone), vzniklo v toskánské zvlněné krajině díky úsilí prvních jednotlivců a rodin, kteří na darovaném pozemku asi dvacet kilometrů od Florencie začali v polovině šedesátých let obdělávat zanedbané vinice a olivové háje, zprovoznili řemeslné a umělecké dílny a založili zemědělské družstvo. Také dnes městečko, tedy spíše aglomerace budov rozptýlených po toskánských kopcích, žije ze své práce, avšak nezanedbává vzdělání, duchovní formaci členů hnutí v deseti školách, uměleckou tvorbu na poli hudby, architektury a sochařství i péči o příchozí, kterých ročně bývá kolem 35 tisíc. Nechybí malý hřbitov počátečních obyvatel.

„Před zhruba deseti lety byl v Loppianu založen Univerzitní institut Sophia, který zřizuje Svatý stolec. Tím se naplnil další velký sen Chiary Lubichové – totiž ukotvit hledání pravdy na dvou základních pilířích, dialogu a reciprocitě, aby se tak propojením myšlení a života překonala fragmentárnost vědění a kultuře jednoty se tak položily solidní akademické základy. Od roku 2006 v Loppianu sídlí mezinárodní centrum Ekonomiky společenství, tedy aplikované sociální nauky církve, do které se dodnes zapojilo více než 800 podniků po celém světě a jejímž cílem na světové úrovni je přispět ke vzniku sociálně spravedlivé, rovné společnosti bez strádajících lidí.“

doplnila prezidentka Hnutí fokoláre a první nástupkyně Chiary Lubichové. Po čtyřiceti letech evangelního svědectví vyrostl v Loppianu chrám Panny Marie Bohorodičky – Theotókos, který roku 2004 diecézní biskup Luciano Giovannetti povýšil na mariánskou svatyni. Kostel, který je uměleckým dílem pěti žen, se stal ústředním bodem městečka, k němuž každý večer směřují všichni obyvatelé. Na prostranství před ním dnes papež František odpověděl na tři otázky, které se týkaly trojice tematických okruhů – vzájemné lásky jako ustavující smlouvy loppianského života, duchovní a akademické formace v rámci hnutí a poslání citadely v současném světě. Nejprve jednu ze zakládajících manželských dvojic zajímalo, jak obnovit počáteční prorocké nadšení.

Papež František reagoval citací z listu Židům, ve které se sv. Pavel obrací ke křesťanské komunitě, stojící v počátcích obdobně jako Loppiano: „Vzpomeňte si na minulé doby, kdy se vám dostalo světla...Neztrácejte tedy svou důvěru; je za ni veliká a spravedlivá odměna. Potřebujete vytrvalost, abyste se poté, až splníte Boží vůli, těšili ze zaslíbení“ (Žid 10,32-36).

„Prosím, uchovejme si paměť. V rámci paměti lze žít, dýchat, jít kupředu a vydávat plody. Jestliže nemáš paměť, jsi vytržený z kořenů. Paměť je životním rámcem...V tomto textu jsou dvě klíčová slova pro křesťanskou komunitu – důvěra, v originále parhésia, a vytrvalost, hypomoné. Odvaha, upřímnost a ochota vše snášet, vytrvalost, v níž neseme tíhu každého dne. (...) Parhésia vyjadřuje základní vlastnost křesťanského života – mít srdce obrácené k Bohu, uvěřit v jeho lásku (srov. 1 Jan 4,16), protože tato láska zahání jakýkoli klamný strach, pokušení ukrýt se v pohodlnosti, vnějškové počestnosti či ještě hůře subtilní přetvářce. To vše je červotoč, který ničí duši.“

Druhé slovo, *hypomoné*, lze přeložit jako podřízenost, výdrž ve všech náročných životních situacích, pokračoval papež František. Svatý Pavel jím vyjadřuje stálost a pevnost při volbě Boha a nového života v Kristu.

„Podle Apoštola spočívá vytrvalost na Boží lásce, která nám byla vlita do srdcí darem Ducha. Tato láska nás předchází a uschopňuje k životu, který se vyznačuje houževnatostí,

vyrovnaností, pozitivitou, fantazií a také špetkou humoru, a to i v nejtěžších chvílích. Proste o milost humoru. To je totiž lidský postoj, který se nejvíce blíží Boží milosti."

nabádal Svatý otec a připomenul vnuknutí Chiary Lubichové, které vedlo ke vzniku Loppiana. Nastalo při pohledu na švýcarské benediktinské opatství Einsiedeln, z jehož středu – modlitby a eucharistie – vyzařuje a čerpá bratrský komunitní život, práce, kultura a sociální dopad evangelia. Františkánská terciárka při kontemplaci klášterního života zatoužila po vzniku obdobné stálé komunity, ovšem v moderní formě a souladu s koncilovým duchem. Nikoli však proto, aby trávila čas v závětrí, neohrožovaném vnějším světem, nýbrž aby vycházela a plnými rukama vhažovala evangelní kvas do společenské reality, zdůraznil papež.

„Není to pouze duchovní skutečnost, nýbrž konkrétní realita s mimořádnými důsledky, pokud ji ovšem takto prožíváme a v ryzosti a odvaze skloňujeme její různé dimenze na sociální, kulturní, politické a hospodářské rovině...Ježíš totiž nevykoupil pouze jednotlivce, nýbrž také společenské vztahy mezi lidmi. Pokud tuto skutečnost bereme vážně, utváříme novou tvář města lidí podle plánu Boží lásky. K tomu je Loppiano povoláno a s důvěrou a realismem se má snažit o neustálé zlepšování. To je totiž podstatné a odsud je nutné znovu vycházet – ze živé reality, nikoli teorií."

Druhá otázka se týkala přínosu formačních škol, kterými v Loppianu procházejí členové Hnutí fokoláre, a Univerzitního institutu Sophia, který dnes nabízí tři teologické obory v magisterském a doktorandském studiu.

„Možnost spravovat všechna tato formační centra je obrovským bohatstvím Loppiana. Dejte jim nový rozmach, otevřte je širším horizontům a zaměřte k hraničním oblastem. (...) Potom je zapotřebí vychovávat se ke společnému uplatňování třech jazyků, jež jsou vlastní hlavě, srdci a rukám. To znamená, že je třeba naučit se dobře myslet, dobře cítit a dobře pracovat. Ano, také pracovat, protože – jak napsal don Pasquale Foresi – „práce není jenom prostředkem k životu, nýbrž něčím, co patří k existenci člověka, a je tudíž také prostředkem k poznání reality a porozumění životu: je to nástroj reálné a účinné lidské formace"."

citoval Svatý otec prvního fokolarína, který přijal kněžské svěcení, čímž do zprvu ryze laického hnutí otevřel cestu seminaristům, kněžím a biskupům. Jak papež dále řekl, loppianské univerzitní centrum Sophia „je otevřeno těm, kdo hledají – jak říká jeho název – Moudrost, a má za cíl budovat kulturu jednoty." Brzy bude otevřena jeho pobočka v Latinské Americe, dodal s potěšením.

„Jeho zakládající inspirace odráží rysy, jež jsem načrtnul v nedávné apoštolské konstituci Veritatis gaudium ve snaze pobídnout k moudré a odvážné obnově akademických studií. A nabídnout tak kompetentní a prorocký přínos k misionářské transformaci církve a k pojmání naší planety jako jediné vlasti a lidstva jako jediného lidu, který je tvořen mnoha národy a obývá společný dům."

V odpovědi na třetí dotaz římský biskup povzbudil obyvatele Loppiana, které "stojí teprve v počátcích svých dějin a musí zapustit robustní kořeny", k pokoře, otevřenosti, součinnosti a schopnosti riskovat.

"Změna epochy, kterou prožíváme, vyžaduje, abychom nejenom usilovali o setkání mezi lidmi, kulturami a národy a o smlouvu mezi civilizacemi, nýbrž vyrovnali se s epochální výzvou vytvořit sdílenou kulturu setkávání a globální civilizaci smlouvy. Výzvou je tvořivá věrnost: být věrní původní inspiraci a zároveň otevření pro vanutí Ducha svatého a odvážně se vydávat novými stezkami, které nám ukáže. Duch svatý, nikoli náš zdravý rozum, nikoli naše pragmatičnost, nikoli naše - vždy omezené - způsoby vidění."

Jak ale poznávat a následovat Ducha svatého?, dotazoval se v samém závěru papež František. Praktikováním komunitního rozlišování. Je zapotřebí naslouchat Bohu tak, abychom

spolu s Ním slyšeli volání Lidu, a je zapotřebí naslouchat Lidu, abychom se nadechli vůle, k níž nás volá Bůh. Ježíšovi učedníci mají být kontemplativní: nazírat Slovo a nazírat Boží Lid, zakončil Petrův nástupce obsáhlou promluvu při dnešní pastorační návštěvě Loppiana, citadely Hnutí fokoláre.